Congrestoespraak Hans Spekman, Utrecht, 18 januari 2015.

(gesproken woord)

Dit zijn mijn opa en oma. En die zijn geboren - ik ben een nakomeling van een nakomeling, dus zelfs de meest oude mensen die benaderen hun leeftijd niet - die zijn van 1877. Dat is Barend ten Eris. En dat is mijn oma en die is van 1878. En die hadden een zwaar leven. Mijn opa was loonwerker, werkte op het veld. Daglonen. Een druppel regen: geen werk. Een zwaar leven.

En soms vragen mensen aan mij wat eigenlijk nou de betekenis is van de sociaaldemocratie. Heeft het wel betekenis? En soms vragen aan mij mensen ook van: resultaten die moeten toch nu komen. Ik wil nu resultaten, jullie moeten het nú kunnen veranderen. En als ik dan kijk naar de geschiedenis van mijn opa en mijn oma en ik redeneer dan de opkomst van de SDAP - want zij sloten zich aan bij dat gedachtegoed van de SDAP - dan zie je dat de SDAP stond voor de verzorgingsstaat, de opbouw daarvan. En mijn opa – die is best oud geworden – die heeft nog 1 maand van Drees kunnen trekken. Eén maand. En met dat salaris van Drees probeerde hij een pak te gaan kopen in Rotterdam. Ja, sommige Spekmannetjes die… Overigens moet ik erbij zeggen dat het geld van Drees te weinig was voor een pak, maar hij heeft een poging gedaan.

Maar hij heeft die verzorgingsstaat opgebouwd met zijn gedachtegoed, zijn passie, zijn inzet en zelf uiteindelijk daar niet zoveel aan gehad, maar hij heeft het wel met volle overtuiging altijd gedaan. En mijn oma, die wilde heel graag stemmen. Maar vrouwenkiesrecht was geen vanzelfsprekendheid en dat was wel… In het eerste programma van de SDAP stond al algemeen kiesrecht. En toen zij eenmaal mocht gaan stemmen, zwaar leven, bijna uitgewoond, kon niet meer goed lopen, was zij afhankelijk van met de herenboer meerijden met het koetsje om naar het stembureau te gaan. Ja, dat mocht wel van de herenboer, maar dan moest ze wel op een christelijke partij stemmen. Maar dan ken je mijn oma niet: die houdt zich ontzettend stil, knikt een beetje zodat die boer tevreden is en stemt uiteindelijk SDAP. Maar zij heeft daar dus wel heel lang op moeten wachten, maar ze heeft het bereikt. Voor ons allemaal.

En dan de leerplicht. En niet alleen tot 14, maar tot 18, had de SDAP. Ook een groot streven. Maar als ik dan kijk naar de geschiedenis van mijn familie, en mijn moeder, moest die nog op haar elfde stoppen op school, om spruitjes te gaan plukken op het land. Dat is een andere tijd. En dat hebben wij met elkaar bereikt. En onze voorouders hebben dat met elkaar bereikt. En daarom zitten wij hier.

Zij hadden geduld, maar ze hadden ook vastberadenheid. En die vastberadenheid en dat geduld is precies wat ik ook nu aan ons vraag, en wat zo hard nodig is. En zeker als je kijkt wat de opgaven zijn van de sociaaldemocratie, ook in deze tijd. Want als je tot je door laat dringen dat op dit moment kinderen in Bangladesh asbest schrapen van oude schepen. Die worden niet oud... Als je spreekt met medewerkers van Philips Lighting, Bouke Arends is daar wethouder… Die fabriek moet alleen maar zogenaamd vertrekken naar Polen. Al die medewerkers verliezen daar hun baan, omdat dan het winstpercentage iets wordt opgehoogd voor de aandeelhouders. Of ik sprak buiten, net nog, met iemand die bij een slachterij heeft gewerkt in Helmond waar ze 120 Polen neerzetten. Die moeten hun eigen salaris bepalen want ze hebben er maar 100 nodig. De betekenis van de sociaaldemocratie is immens en we zijn nog lang niet klaar met ons werk.

Beste partijgenoten, ik realiseer me: we doen het nu met de VVD. En dat is best lastig, want die staan ideologisch ergens anders. Buiten onze zaal - want wij hebben als congres ooit ingestemd - was de verwachting natuurlijk eerst anders. En ook dat snap ik heel goed van mensen buiten. En dan is het ook nog eens een lastige economische tijd, dat niet alles vanzelf gaat. Dat het soms heel moeilijk is dat mensen hun baan verliezen, dat zzp'ers minder opdrachten hebben, dat ondernemers minder omzet draaien, dat ouderenpensioen achteruit zijn gegaan. Maar toch in die lastige tijd vind ik het cruciaal dat wij vanuit onze idealen deze verantwoordelijkheid hebben genomen. En dat we gericht zijn om de wereld te veranderen. En waarom? Ook voor het behoud van die verzorgingsstaat waar zij voor hebben gevochten.

Want laat ik een voorbeeld geven: verzorgingsstaat heeft onderhoud nodig. Ik zat altijd maar met mijn eigenwijze kont boven op het ontslagrecht. Daar moest en daar mocht niks aan veranderen. En overigens had ik daar best wel wat bondgenoten in de partij, kijk ik naar Mariëtte. En dat deden we met volle kracht en volle inzet. Maar op een gegeven moment hadden we de overtuiging dat niemand meer onder ons zat. Want welke van de jonge mensen kregen nog een vast contract? Terwijl uitbuitingsmechanismes doorgingen. Ontduiking? Ging door. En daar hadden we geen antwoord op, want dat zat hartstikke vast. Dus ik ben heel trots dat we uiteindelijk de handschoen hebben opgenomen en weer betekenis geven aan die moderne verzorgingsstaat. Want dat is van ons, de verzorgingsstaat.

De opgave, beste partijgenoten, is groot. En stap voor stap gaan we naar de wereld van onze idealen. De wereld waar mensen met een bescheiden opleiding ook weer gewoon worden betaald, vast contract krijgen en niet meer iedere keer op de zijlijn staan. Waar mensen gewoon weer onderling solidair zijn en het niet gaat tussen wit tegen zwart, of rijk tegen arm, of oud tegen jong. Maar waar we solidair zijn met elkaar. Dat is volgens mij de wereld waarnaar we streven. Een wereld waar onderlinge betrokkenheid weer is, waar samenhorigheid weer is, waar vakmanschap weer wordt gewaardeerd in plaats van genegeerd. Dat is wat we doen. En ook daar zijn voldoende voorbeelden en resultaten die we boeken. Alleen al het simpele feit van die salarissen, dat die worden beperkt in de publieke sector. Het is eerder gezegd dit congres. Maar dat heeft natuurlijk een enorme doorwerking van hoe die publieke sector is. En daar zijn we nog niet mee klaar, maar dat is wel weer een stap naar die idealen toe. En dat geduld moeten we hebben, maar ook de vastberadenheid om uiteindelijk die publieke sector weer publiek te maken. En dat gaan we redden met elkaar.

Hetzelfde geldt, beste partijgenoten, voor de zorg. Ik ben afgelopen week, afgelopen donderdag ochtend… Was ik naar Hoogeloon, Brabant. Klein plaatsje, kleine kern: 2200 inwoners. Daar hadden de bewoners zélf het initiatief genomen tot een zorgcoöperatie. Er waren 14 mensen, dementerend, die daar in het dorp zelf werden opgevangen. Ze hebben die huizen met elkaar bekostigd, beetje slinks gebruik gemaakt van de regels die er zijn. Hun enige gevecht is nog met een paar grote instituties. En wie was er voor mij daar al op bezoek geweest: Martin van Rijn. Want die staat aan dezelfde kant. En wij kunnen dat veranderen juist omdat we ook deelnemen aan het kabinet. Dat ik langskom is leuk, maar Martin kan het veranderen, samen met de Kamerfractie. En zij gaan dat doen! Wij hebben dat vandaag afgesproken in 'Van Waarde'. Wij maken weer zorgcoöperaties. We geven de zorg weer terug aan de mensen waar het om gaat. Ze zijn geen product, maar ze zijn een patiënt!

En hetzelfde geldt, beste partijgenoten, voor de heren van het snelle geld. We hebben hier eerder over gesproken. En dat die bonussen - daar was soms een beetje ongerustheid ,want dan was ineens, kwam iets in december niet meer in de Eerste Kamer aan de orde, over die

bankenbonussen. Maar dat we de strengste bonuswetgeving hebben in heel Europa is de verdienste van ons. Daar knokken wij voor en dat komt voor elkaar. Jeroen doet het! Jeroen heeft het gedaan. En Jeroen doet het. En Jeroen blijft het doen, beste mensen.

Ik heb net een boekje gekregen. Dat gaat over geluiden uit de provincie. Want de resultaten worden voor ons niet alleen in de Kamer geboekt. Heb ik gekregen van Marc Witteman, die overigens nu burgermeester wordt van Maarssen. Maar dan zie je ook dat tal van provinciale partijgenoten dat ook doen. En dat is ook van belang met de verkiezingen die eraan gaan komen. Of ik nou Jannewietske noem met haar werkgelegenheidsplan, of Josan in Gelderland met het isoleren van de woningen. Het zijn allemaal prachtige resultaten.

En beste partijgenoten, mede dankzij dit kabinet zie je dat ook de werkgelegenheid geleidelijk aan weer wat aantrekt. Dat de woningmarkt geleidelijk aan aantrekt. Dat er meer woningen verkocht worden. Dat is hartstikke belangrijk. En we moeten met elkaar nu door gaan zetten. En we moeten die vastberadenheid en het geduld houden om die wereld van onze idealen te bereiken. En dat gaat niet vanzelf.

Want ik heb waarschijnlijk, net zoals jullie, wel gezien dat D66 en CDA weer een bondje hebben gesloten. Die hebben namelijk gezegd: ‘ja, dat belastingplan willen we wel aan meewerken, maar dan moet er wel verder bezuinigd worden op de sociale zekerheid en de zorg’. Ja, dat staat precies haaks op onze idealen van de verzorgingsstaat. Wij willen geen nieuwe onzekerheid creëren voor mensen. Wij willen weer zekerheid creëren voor mensen. Dat is waar wij voor staan. Dat is ook waar de verkiezingen over gaan. Nieuwe zekerheid voor mensen en breek het bondje van D66 en het CDA.

Beste partijgenoten, tot slot nog een persoonlijk iets. Allemaal in het gedachtegoed van mijn oma’s.

Ooit stond ik als klein jongetje, ik was toen een schrielkip, 7 jaar oud… Stond ik samen met mijn moeder langs het raam. En wij keken hoe een bus voorbij reed. Ik heb het ooit geschreven aan een deel van jullie. En in die bus zat mijn zus. Mijn zus Barbara was geestelijk niet helemaal goed. Ze maakte het ons best moeilijk. Mijn zus mocht één keer in de week bij iemand op bezoek en die ging dan altijd bij mijn oma op bezoek. En ik weet nog heel goed hoe het ging. Wij moesten dan zwaaien van mijn moeder. Dus ik ging met mijn andere zus aan het raam staan en hopen dat ze terug zwaaide. Meestal zwaaide ze niet terug en keek ze expres de andere kant op. Ik wilde daar niet staan aan het raam. Ik kon wel janken. Ik wilde haar dood. Allemaal vreselijke dingen. Maar mijn moeder zei: ‘Hou vast. Hou vol. Laat niet los’. En die les heb ik in mijn hoofd gepakt. Voor mensen later die ik tegenkwam die in de ellende zaten van: geef ze een nieuwe kans. En geef ze nog een kans. En geef ze nog een kans. Want dat kan goed komen. Maar ook voor onze idealen.

En beste partijgenoten, 18 maart zijn verkiezingen. Wij zullen vechten voor onze overtuiging. Vechten voor wat we waard zijn. We laten nooit los. We houden vast. Dank jullie wel.